

■ سازمان‌های پیشرو در تولید علم، در ایران، در سال ۲۰۰۸

اسماعیل وزیری

■ چکیده

هدف: در مقاله حاضر، به بررسی وضعیت تولیدات علمی سازمان‌های سهمیم و پیشرو در تولید علم در کشور، در سال ۲۰۰۸، در پایگاه دبیو.آس. پرداخته شده است.

روش پژوهش: جهت گردآوری داده‌های مورد نیاز از روش کتابسنجی استفاده شده است. بر این اساس، اطلاعات چهار سازمان پیشرو در تولید علم در کشور، براساس تعداد نام‌های متفاوت نمایه شده در پایگاه دبیو.آس. بازیابی، و براساس شاخص‌های علم‌سنجی مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفته است.

یافته‌ها: تولیدات علمی سال ۲۰۰۸، در مقایسه با سال ۲۰۰۷، از رشدی معادل ۴۹/۷۵ درصد برخوردار بوده است. دانشگاه تهران، در سال ۲۰۰۸، بیش از ۱۲ درصد تولیدات علمی کشور را از آن خود کرده است. پس از آن، دانشگاه علوم پزشکی تهران، مجموعه دانشگاه آزاد اسلامی، و دانشگاه تربیت مدرس به ترتیب در رده‌های بعدی قرار دارند. از نظر نام‌های سازمانی متفاوت نمایه شده، تنها دانشگاه تهران تولیدات علمی خود را با یک نام واحد در پایگاه دبیو.آس. نمایه کرده است. در بین واحدهای مجموعه دانشگاه آزاد اسلامی، واحد اراک، با انجام عمل مستندسازی، در مجموع دارای ۲۴ عنوان تولید علمی بوده است که از این حیث با دانشگاه صنعتی شیراز - تحت پوشش وزارت علوم، تحقیقات و فناوری- و بیمارستان امام خمینی- از واحدهای تابعه وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی- برابری می‌کند. دانشگاه علوم پزشکی تهران، دانشگاه تربیت مدرس، و مجموعه دانشگاه آزاد اسلامی بیشترین میزان همکاری را در تولیدات علمی خود با نویسندگان دانشگاه تهران داشته‌اند.

نتیجه‌گیری: بالا بودن میزان تولیدات علمی سازمان‌ها نقش مهمی در مشارکت علمی آن سازمان‌ها با یکدیگر خواهد داشت. دانشگاه‌ها هنوز از نام سازمانی واحدی در ارائه تولیدات علمی خود در پایگاه‌های استنادی بین‌المللی استفاده نمی‌کنند.

کلیدواژه‌ها

تولید علم، علم‌سنجی، دانشگاه تهران، دانشگاه تربیت مدرس، دانشگاه آزاد اسلامی، دانشگاه علوم پزشکی تهران، مستندسازی

سازمان‌های پیشرو در تولید علم، در ایران، در سال ۲۰۰۸

اسماعیل وزیری^۱

دریافت: ۱۳۸۷/۵/۲۹ پذیرش: ۱۳۸۷/۸/۲۴

مقدمه

تحقیقات نشان می‌دهد که وضعت تولیدات علمی نمایه‌سازی شده کشورها در نمایه‌های معتبر بین‌المللی، بخشی از مهم‌ترین شاخص‌های توسعه علمی و جزء شاخص‌های بروندادی علم و فناوری آنها محسوب می‌شود (نوروزی چاکلی؛ حسن‌زاده، و نورمحمدی، ۱۳۸۷، ص ۷۶). میزان تولیدات علمی یک کشور، مؤسسه، و یا سازمانی که به نحوی به فعالیت علمی، آموزشی، و پژوهشی مشغول می‌باشند، می‌تواند از ابعاد ملی و بین‌المللی مورد توجه قرار گیرد. از نظر ملی، تعداد کتاب‌ها، نشریات، مقالات نشریات، ثبت اختراعات، گزارش تحقیقات، و سمینارها می‌تواند به عنوان برخی از شاخص‌های علم‌سنجی مد نظر قرار گیرد و از منظر بین‌المللی نیز تنها زمانی مورد ارزیابی قرار می‌گیرد که در قالب یک چارچوب معین قرار گیرد و در سطح جهانی نیز مورد توافق و پذیرش همگان قرار گیرد. بر این اساس اطلاعات ارائه شده در پایگاه دبلیو.ا.اس.^۲ مؤسسه اطلاعات علمی (آی.اس.آی.)^۳ به عنوان قدرت تولید علمی یک کشور در سطح بین‌المللی مورد محاسبه و ارزیابی قرار می‌گیرد، چرا که در این صورت امکان مقایسه یکسان و دقیق عوامل شناسایی شده و توانمندی‌های علمی هر کشور در معرض نمایش قرار می‌گیرد (نوروزی چاکلی و نورمحمدی ۱۳۸۶، ص ۲). در مقاله حاضر، ابتدا مروری بر ادبیات تولید علم در سطح کشور خواهد شد و سپس تولیدات علمی ایران در بخش‌های مختلف پایگاه دبلیو.ا.اس.، سازمان‌های پیشرو در تولید علم

۱. مربی کتابداری و اطلاع‌رسانی دانشگاه زابل
evaziri@uoz.ac.ir

2. WOS= Web Of Science

3. Institute for Scientific
Information (ISI)

کشور، تعداد تولیدات آنها در پایگاه دلیو.آس.، نام‌های مختلف نمایه شده این مؤسسات در پایگاه فوق، نوع مدارک نمایه شده توسط سازمان‌های مورد بررسی، زبان مدارک، گروه‌های موضوعی برتر، و میزان همکاری این سازمان‌ها با یکدیگر مورد بررسی قرار خواهد گرفت. همچنین، تولیدات علمی دانشگاه آزاد اسلامی به صورت یک مجموعه دانشگاهی و واحد دانشگاهی خاص دانشگاه آزاد اسلامی با همتای هم‌وزن خود در وزارت علوم، تحقیقات و فناوری و وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی مورد مقایسه قرار خواهد گرفت.

نوروزی چاکلی و نورمحمدی (۱۳۸۶)، در کتاب خود به ارزیابی تطبیقی تولیدات علمی سال‌های ۲۰۰۵ و ۲۰۰۶ ایران و کشورهای ترکیه، مصر، و رژیم اشغالگر قدس پرداختند. بخش اول این کتاب به معرفی پایگاه‌های مؤسسه اطلاعات علمی اختصاص داشت و در بقیه مباحث، تولیدات علمی ایران بر اساس آمار پایگاه‌های مؤسسه اطلاعات علمی و به تفکیک نوع مدرک، رشته، زبان، عنوان نشریات منتشرکننده تولیدات علمی ایران، و برخی دیگر از شاخص‌ها مورد بررسی قرار گرفته و در نهایت نتایج به دست آمده با موارد مشابه در کشورهای ترکیه، مصر، و اسرائیل مطابقت داده شد.

ابراهیمی (۱۳۸۶)، در پایان‌نامه کارشناسی ارشد خود با عنوان «مطالعه میزان حضور مؤسسات علمی و پژوهشی ایران در تحقیقات بین‌المللی (پایگاه آی.اس.آی. WEB OF SC - ENCE) بر مبنای شاخص‌های کمی و کیفی علم‌سنجی در سال‌های ۲۰۰۶-۱۹۹۷» نشان داد که توزیع تولیدات علمی، استنادات و ضریب تأثیر در بین مؤسسات علمی و پژوهشی ایران از توزیع نرمال پیروی نمی‌کند؛ در حالی که توزیع درصد مدارک استناد شده در بین مؤسسات، تابع توزیعی نرمال است. همچنین، بر مبنای شاخص کمی تولید، دانشگاه‌ها در وضعیتی مطلوب‌تر از پژوهشگاه‌ها و سایر مؤسسات قرار دارند؛ ولی از نظر شاخص‌های کیفی استناد، ضریب تأثیر، و درصد مدارک استناد شده، بین این سه گروه تفاوت معنی‌داری وجود ندارد. زلفی‌گل، شیری، و کیانی بختیاری (۱۳۸۶)، در مقاله‌ای با عنوان «اهمیت اصول نمایه‌سازی در مستندات علمی» بیان می‌کنند که به دلیل عدم آشنایی برخی نویسندگان با نام صحیح دانشگاه‌ها و مراکز تحقیقاتی، مقالات آنها در ذیل نشانی صحیح دانشگاه‌ها و مراکز متبوع خود نمایه نشده است، به گونه‌ای که این واگرایی و عدم وحدت رویه در ثبت نام مراکز آموزشی و پژوهشی به زبان‌های فارسی و به ویژه انگلیسی، جایگاه واقعی دانشگاه‌ها و پژوهشگاه‌های کشور را در رتبه‌بندی ملی و جهانی تنزل داده و در نتیجه در عرصه رقابت علمی جهانی جایگاه واقعی خود را احراز نکرده‌اند.

تقی‌زاده و وزیری (۱۳۸۸)، در طرح پژوهشی خود با عنوان «تولیدات علمی دانشگاه آزاد اسلامی بر اساس آمار پایگاه مؤسسه اطلاعات علمی» به بررسی وضعیت علمی این دانشگاه بر اساس شاخص‌های علم‌سنجی پرداخته و به این نتیجه رسیدند که دانشگاه آزاد

اسلامی در پایگاه دلیو.ا.اس. مؤسسه اطلاعات علمی از تعدد نامی بسیار زیادی برخوردار می‌باشد. آنها پیشنهاداتی را نیز جهت بهبود وضعیت موجود ارائه دادند. گارسیا زوریتا^۴ و همکارانش (۲۰۰۶)، در مقاله‌ای با عنوان «نشانی‌های سازمانی در پایگاه دلیو.ا.اس. : تأثیر آن بر ارزشیابی علمی» به بررسی تعدد نام‌های مؤسسات نمایه شده اسپانیایی و تأثیر آنها در ارزشیابی پژوهش می‌پردازد و تأکید می‌کند که استفاده از یک نام واحد برای یک مؤسسه در پایگاه‌های اطلاعاتی که مورد توجه جامعه علمی نیز می‌باشد یکی از قواعد این پایگاه‌ها می‌باشد. آنها در پژوهش خود بیان می‌کنند که بازیابی نام‌های متفاوت که توسط نویسندگان ارائه شده است، اطمینان کاملی در مورد وضعیت علمی هر مؤسسه ارائه نمی‌دهد و ارائه نشانی‌های متفاوت ارائه شده توسط نویسندگان باعث بازیابی نام‌های متفاوت آن سازمان‌ها و تحلیل‌های متفاوت می‌گردد.

چنانچه ملاحظه می‌شود، بررسی وضعیت چگونگی نمایه شدن مؤسسات در پایگاه‌های معتبر بین‌المللی، به خصوص پایگاه‌های استنادی، از اهمیت خاصی برخوردار می‌باشد. با نگاهی به پیشینه تحقیق متوجه خواهیم شد که فرایند مستندسازی در بازیابی اطلاعات سازمان‌های ایرانی تا به حال به صورت دقیق انجام نشده است و پژوهشگران ایرانی در برخی موارد به اهمیت این موضوع اشاره کرده‌اند. از این رو، در مقاله حاضر به بررسی وضعیت سازمان‌های پیشرو در تولید علم در کشور، در سال ۲۰۰۸، پرداخته خواهد شد.

روش‌شناسی پژوهش و جامعه آماری

در پژوهش حاضر، برای گردآوری داده‌ها، روش کتابسنجی مورد استفاده قرار گرفته است. جامعه آماری مورد نظر نیز چهار سازمان ایرانی است که بیشترین سهم را در نشر آثار کشور در سال ۲۰۰۸ داشته‌اند. براین اساس، پس از بازیابی نام‌های متفاوت سازمان‌های مورد بررسی و شناسایی آنها، تولیدات آنها به صورت یکپارچه مورد بررسی و تجزیه و تحلیل قرار گرفته است.

سؤالات پژوهش

۱. تولیدات علمی ایران طی سال‌های اخیر از چه وضعیتی برخوردار می‌باشد؟
۲. وضعیت تولیدات علمی سازمان‌های پیشرو در تولید علم ایران در سال ۲۰۰۸ چگونه می‌باشد؟
۳. تنوع نام‌های نمایه شده سازمان‌های پیشرو در تولید علم ایران در پایگاه دلیو.ا.اس. از چه وضعیتی برخوردار می‌باشد؟
۴. تنوع مدارک و زبان تولیدات علمی سازمان‌های پیشرو در تولید علم ایران چگونه می‌باشد؟

4. García-Zorita

۵. میزان همپوشانی بین گروه‌های موضوعی برتر سازمان‌های پیشرو در تولید علم ایران چگونه است؟
۶. مشارکت سازمان‌های پیشرو در تولید علم ایران در سال ۲۰۰۸ با یکدیگر چگونه می‌باشد؟

تجزیه و تحلیل یافته‌ها

تولیدات علمی ایران طی سال‌های اخیر از چه وضعیتی برخوردار می‌باشد؟

تولیدات علمی ایران، در سال ۲۰۰۸، در پایگاه دبلو.ا.اس. مؤسسه اطلاعات علمی ۱۳,۵۶۹ عنوان بوده است. از این تعداد ۱۳,۴۲۵ عنوان در بخش اس.سی.ای. (SCIE) این پایگاه، ۴۸۷ عنوان در بخش اس.سی.ای. (SSCI) و ۳۶ عنوان در بخش ای. اند. اچ.سی.ای. (A&HCI) نمایه شده است. رشد تولیدات علمی ایران، از سال ۲۰۰۵ تا ۲۰۰۸، در جدول ۱ نشان داده شده است. داده‌های مندرج در جدول ۱ نشان می‌دهد که در مجموع تولیدات ایران در سال ۲۰۰۸ به نسبت سال ۲۰۰۷ از رشدی معادل ۴۹/۷۵ درصد برخوردار بوده است. اطلاعات بیشتر جهت مقایسه تولیدات علمی ایران، طی سال‌های ۲۰۰۵ تا ۲۰۰۸، به تفکیک بخش‌های مختلف پایگاه دبلو.ا.اس.، در جدول ۱ به دست آمده است. از مجموع ۱۳,۵۶۹ عنوان تولید علمی ایران، در این سال، ۱۱,۱۵۱ عنوان در قالب مقاله، ۱۴۷۰ عنوان در قالب چکیده همایش‌ها، ۲۶۱ عنوان در قالب مقالات سمینارها، ۲۵۵ عنوان در قالب نامه سردبیر، ۲۱۰ عنوان در قالب نقد و بررسی، ۱۶۰ عنوان در قالب سرمقاله، ۴۳ عنوان در قالب تصحیح، ۹ عنوان در قالب اطلاعات کتابشناختی، ۶ عنوان نقد و بررسی کتاب، و ۲ عنوان در قالب مطالب خبری بوده است.

از مجموع ۱۳,۵۶۹ عنوان تولید علمی که توسط ایران در پایگاه دبلو.ا.اس.، در سال ۲۰۰۸، نمایه شده است، ۱۳,۵۰۵ عنوان به زبان انگلیسی، ۴۹ عنوان به زبان عربی، ۳ عنوان به زبان چینی، ۳ عنوان به زبان فرانسوی، ۲ عنوان به زبان اسپانیولی، و ۲ عنوان نیز به زبان ترکی بوده است. زبان‌های دانمارکی، ایتالیایی، و صربی نیز هر کدام با یک عنوان به ترتیب در رده‌های بعدی قرار دارند.

وضعیت تولیدات علمی سازمان‌های پیشرو در علم ایران در سال ۲۰۰۸ چگونه می‌باشد؟

سازمان‌های پیشرو در تولید علم در ایران، در سال ۲۰۰۸، در جدول ۲ نشان داده شده است. همانگونه که ملاحظه می‌شود دانشگاه تهران با ۱۶۶۰ عنوان تولید علمی در رده نخست سازمان‌های سهم در تولید علم در ایران قرار گرفته است. دانشگاه علوم پزشکی تهران با

5. Science Citation Index Expanded
6. Social Science Citation Index
7. Art & Humanities Citation Index

سال	۲۰۰۵	۲۰۰۶	رشد (درصد)	۲۰۰۷	رشد (درصد)	۲۰۰۸	رشد (درصد)	نام پایگاه
دبلیو.اس.	۵۵۸۲	۶۷۵۰	۲۰/۹۲	۹۰۶۱	۳۴/۲۴	۱۳۵۶۹	۴۹/۷۵	
اس.اس.بی.آی.	۵۴۱۹	۶۶۸۲	۲۲/۳۰	۸۹۳۸	۳۳/۷۶	۱۳۴۴۵	۵۰/۲۰	
اس.بی.آی.	۲۲۴	۱۹۳	-۱۳/۸۳	۳۵۱	۸۱/۸۷	۴۸۷	۳۸/۷۴	
ای.اند.اچ.بی.آی.	۱۱	۱۶	۴۵/۴۵	۳۰	۸۷/۵	۳۶	۲۰	

جدول ۱

وضعیت تولیدات علمی ایران طی سال‌های
۲۰۰۵ تا ۲۰۰۸ در پایگاه دبلیو.اس.

۱۱۳۸ عنوان در رده دوم، دانشگاه تربیت مدرس با ۸۰۴ عنوان در رده سوم، و مجموعه دانشگاه آزاد اسلامی با ۷۹۳ عنوان در رده چهارم سازمان‌های سهمی در تولید علم ایران قرار گرفته‌اند. همانگونه که ملاحظه می‌شود، دانشگاه تهران در سال ۲۰۰۸ بیش از ۱۲ درصد تولیدات علمی کشور را تولید و منتشر کرده است. با نگاهی به وضعیت ۴ سازمان مؤثر و سهمی در تولید علمی کشور متوجه خواهیم شد که این ۴ سازمان حدود ۳۲ درصد از کل تولیدات علمی کشور، در سال ۲۰۰۸، را تولید کرده‌اند. باید توجه داشت که تعداد تولیدات علمی سازمان‌های فوق در جدول ۳، بدون توجه به بازیابی نام‌های متفاوت آنها صورت گرفته است و تنها نام‌هایی از این دانشگاه‌ها نشان داده شده است که همه و یا بیشترین تولیدات زیر نام آنها نمایه شده است.^۸ در ستون پنجم جدول ۲ تعداد تولیدات علمی دانشگاه‌های مورد بررسی با انجام عمل مستندسازی نشان داده شده است. همانگونه که ملاحظه می‌شود تولیدات علمی دانشگاه آزاد اسلامی از ۷۹۳ عنوان به ۱۱۲۶ عنوان افزایش یافته است.

ردیف	نام سازمان	تعداد (بدون مستندسازی)	درصد	تعداد (با مستندسازی)	درصد
۱	دانشگاه تهران	۱۶۶۰	۱۲/۲۳	۱۶۶۰	۱۲/۲۳
۲	دانشگاه علوم پزشکی تهران	۱۱۳۸	۸/۳۶	۱۱۵۵	۸/۵۱
۳	دانشگاه تربیت مدرس	۸۰۴	۵/۹۲	۸۲۵	۶
۴	دانشگاه آزاد اسلامی	۷۹۳	۵/۸۴	۱۱۲۶	۸/۲۹

جدول ۲

سازمان‌های پیشرو در تولید علم
در ایران در سال ۲۰۰۸

۸. از آنجا که امکان نمایش ۵۰۰ سازمان علم کشور از طریق پایگاه دبلیو.اس. وجود دارد، تنوع نام‌ها از بین این ۵۰۰ سازمان مشخص شده و امکان دارد که تنوع نامی بیش از موارد ارائه شده در مقاله حاضر باشد.

تنوع نام‌های نمایه شده سازمان‌های پیشرو در تولید علم ایران در پایگاه دبلو.ا.اس. از چه وضعیتی برخوردار می‌باشد؟

با توجه به اینکه تولیدات علمی هر سازمان بر مبنای نام سازمانی است که در پایگاه دبلو.ا.اس. نمایه می‌شود در جدول ۳ به بررسی نام‌های متفاوت نمایه شده دانشگاه‌های مورد بررسی پرداخته شده است. همانگونه که ملاحظه می‌شود از بین دانشگاه‌های مورد بررسی تنها تولیدات علمی دانشگاه تهران با یک نام (UNIV TEHRAN) نمایه شده است. در حالی که تعدد نام‌های دانشگاه علوم پزشکی تهران و دانشگاه آزاد اسلامی به مراتب بیشتر از دانشگاه تهران و دانشگاه تربیت مدرس می‌باشد. با مستندسازی صورت گرفته، درباره نام‌های مختلف دانشگاه علوم پزشکی تهران، در مجموع ۱۱۵۵ عنوان تولید علمی بازیابی شد. UNIV TEHRAN MED، با تعداد ۱۱۳۸ عنوان و کسب ۹۷/۵۲ درصد از کل تولیدات علمی دانشگاه علوم پزشکی تهران در رده اول، TEHRAN MED SCI UNIV، و TEHRAN MED UNIV هر کدام با ۹ عنوان در رده‌های دوم و سوم قرار دارند. سازمان‌هایی که در نشر آثار علمی دانشگاه علوم پزشکی تهران نقش داشته‌اند در جدول ۳ نشان داده شده است.

دانشگاه آزاد اسلامی، به دلیل فعالیت‌های خود در حوزه علم و فناوری در سال‌های اخیر، در فهرست سازمان‌های برتر تولید علم ایران قرار گرفته است. برای مثال و با توجه به مستندسازی دقیق نام‌های متفاوت این دانشگاه، در سال ۲۰۰۸ دانشگاه آزاد اسلامی با تعداد ۱۱۲۶ عنوان در رده سوم مؤسسات برتر تولید علم ایران قرار خواهد گرفت. باید توجه داشت که هر چند صبوری^۹ در مقالات خود، که با عنوان علم ایران در سال‌های مختلف منتشر کرده است، مجموعه دانشگاه آزاد اسلامی را هم‌ردیف دانشگاه‌های تهران، علوم پزشکی تهران، تربیت مدرس، صنعتی شریف، و شیراز قرار داده است، نروزی چاکلی و نورمحمدی، دانشگاه آزاد اسلامی و دانشگاه پیام نور را، به دلیل اینکه از واحدهای فرعی تشکیل شده‌اند، در ردیف دانشگاه‌های برتر تولید علم کشور قرار نداده‌اند و بیان می‌کنند که چون تولیدات علمی دانشگاه آزاد اسلامی و دانشگاه پیام نور به تفکیک واحدهای دانشگاهی آن ارائه نمی‌شود از رتبه‌بندی آنها در کنار سایر مؤسسات خودداری شده است. بدیهی است که این دو دانشگاه هر کدام یک مجموعه محسوب می‌شوند و به دلیل هم‌وزن نبودن امکان مقایسه آنها با تک‌تک دانشگاه‌های تابعه وزارت علوم، تحقیقات و فناوری؛ و وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و یا سایر سازمان‌های کشور وجود ندارد (نروزی چاکلی و نورمحمدی، ۱۳۸۶، ص ۵۹-۶۰).

دانشگاه آزاد اسلامی، در سال ۲۰۰۸، با تعداد ۷۹۳ عنوان در رده چهارم مؤسسات ایرانی قرار گرفته است که با مستندسازی صورت گرفته در خصوص بازیابی نام‌های متفاوت این دانشگاه تعداد ۱۱۲۶ عنوان تولید علمی مرتبط با این دانشگاه و واحدهای تابعه آن بازیابی شد؛ که با

۹. علی‌اکبر صبوری، تولید علم ایران در سال‌های ۲۰۰۴، ۲۰۰۵، ۲۰۰۶، ۲۰۰۷، و ۲۰۰۸ که به ترتیب در شماره‌های ۳۴، ۳۷، ۳۸، و ۴۱ فصلنامه رهیافت منتشر شده است. (البته باید توجه داشت که در گزارش سال ۲۰۰۸ (شماره ۴۳ فصلنامه مذکور) آقای صبوری، دانشگاه آزاد اسلامی از فهرست دانشگاه‌های تولید علم ایران کنار گذاشته شده است).

این تعداد تولید علمی، دانشگاه آزاد اسلامی در رده سوم سازمان‌های سهم در تولید علم ایران قرار خواهد گرفت. همانگونه که در جدول ۳ ملاحظه می‌شود ISLAM AZAD UNIV بیشترین تولیدات علمی دانشگاه آزاد اسلامی را در سال ۲۰۰۸ داشته است. این واحد به تنهایی بیش از ۷۰ درصد تولیدات علمی دانشگاه آزاد اسلامی را منتشر کرده است. AZAD UNIV با ۸۱ عنوان، و IAU نیز با ۲۵ عنوان تولید علمی به ترتیب، در رده‌های اول تا سوم واحدهای سهم در تولید علم دانشگاه آزاد اسلامی قرار دارند. در بین واحدهای سهم در تولید علم دانشگاه آزاد اسلامی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد اراک با ۱۵ عنوان رتبه نخست را در بین واحدهای تابعه دانشگاه آزاد به دست آورده است. علاوه بر این ۱۵ عنوان، به دلیل بازیابی نام‌های متفاوت این واحد دانشگاهی از قبیل: AZAD ARAK UNIV، AZAD UNIV ARAK، ISLAM AZAD UNIV ARAK، ARAK ISLAM AZAD UNI؛ در نهایت ۲۴ عنوان تولید علمی مرتبط با دانشگاه آزاد اسلامی واحد اراک بازیابی می‌شود. براین اساس، برترین واحد دانشگاهی دانشگاه آزاد اسلامی، واحد اراک می‌باشد که بیشترین تولیدات واحد دانشگاهی آزاد را به خود اختصاص داده است.

دانشگاه تربیت مدرس نیز که با تعداد ۸۰۸ عنوان در رده سوم مؤسسات برتر سهم در تولید علمی ایران قرار گرفته است از این قاعده مستثنا نبوده و دارای تعدد نام سازمانی می‌باشد. در بررسی نام دانشگاه تربیت مدرس، TARBIAT MODARES UNIV با ۸۰۴ عنوان در رده اول، TMU با ۱۳ عنوان در رده دوم، و UNIV TARBIAT MODARES نیز با ۸ عنوان در رده سوم قرار دارد که این سه نام نیز در مجموع تولیدات علمی دانشگاه تربیت مدرس را به ۸۲۵ عنوان می‌رسانند.

دانشگاه علوم پزشکی تهران						
ردیف	نام مؤسسه یا سازمان	تعداد تولید	سهم (درصد)	ردیف	نام مؤسسه یا سازمان	تعداد تولید
۱	UNIV TEHRAN MED SCI	۱۱۳۸	۹۸/۵۲	۴	HITLH SERV UNIV & TEHRAN MED SCI	۲
۲	TEHRAN MED SCI UNIV	۹	۰/۷۷	۵	TEHRAN UNIV MED SCI & HITLH SERV	۱
۳	TEHRAN MED UNIV	۹	۰/۷۷	۶	TEHRAN UNIV MED SCI	۱
دانشگاه آزاد اسلامی						
۱	ISLAM AZAD UNIV	۷۹۳	۷۰/۴۲	۶	ISLAM AZAD UNIV MED SCI	۷
۲	AZAD UNIV	۸۱	۷/۱۹	۷	AZAD MED UNIV	۶
۳	IAU	۲۵	۲/۲۲	۸	ISLAM AZAD UNIV TABRIZ	۶
۴	AZAD UNIV ARAK	۱۵	۱/۳۳	۹	IA UNIV	۶
۵	AZAD ISLAM UNIV	۹	۰/۷۹	۱۰	ISLAM AZAD UNIV ARAK	۶

جدول ۳

نام‌های مختلف نمایه شده
دانشگاه علوم پزشکی تهران
و آزاد اسلامی در پایگاه دبیو.آ.اس.
در سال ۲۰۰۸

مقایسه ۴ دانشگاه پیشرو در تولید علم ایران بر اساس بخش های مختلف پایگاه دبلیدو.ا.اس.

تولیدات علمی ۴ سازمان پیشرو در تولید علم ایران در پایگاه دبلیدو.ا.اس. و بخش های تحت پوشش آن در سال ۲۰۰۸، در جدول ۴، نشان داده شده است. همانگونه که ملاحظه می شود، دانشگاه تهران، در مجموع، دارای ۱۶۶۰ عنوان تولید علمی بوده است که ۱۶۳۳ عنوان در بخش اس.سی.آی.ای، ۷۰ عنوان در بخش اس.اس.سی.آی.، و تعداد ۶ عنوان نیز در بخش ای.اند.اچ.سی.آی. پایگاه دبلیدو.ا.اس. نمایه شده است. در همین سال، دانشگاه علوم پزشکی دارای ۱۱۵۵ عنوان بوده که از این تعداد، ۱۱۴۳ عنوان در بخش اس.سی.آی.ای، ۹۷ عنوان در بخش اس.اس.سی.آی.، و ۳ عنوان در بخش ای.اند.اچ.سی.آی. نمایه شده است. دانشگاه آزاد اسلامی نیز از مجموع ۱۱۲۶ عنوان تولید علمی خود، ۱۱۱۸ عنوان را در بخش اس.سی.آی.ای. و ۳۸ عنوان را در بخش اس.اس.سی.آی. نمایه کرده است و هیچ گونه تولیدی در بخش ای.اند.اچ.سی.آی. توسط دانشگاه آزاد اسلامی نمایه نشده است. آمارها نشان می دهد که هر چند دانشگاه تهران در پایگاه اس.سی.آی.ای. و ای.اند.اچ.سی.آی. دارای تولیدات علمی بیشتری نسبت به دانشگاه علوم پزشکی تهران می باشد، در بخش اس.اس.سی.آی. دانشگاه علوم پزشکی تولیدات بیشتری نسبت به سایر دانشگاه ها داشته است. دانشگاه تربیت مدرس نیز در این سال، از مجموع ۸۲۵ عنوان تولید علمی خود، ۸۱۶ عنوان را در بخش اس.سی.آی.ای.، ۳۰ عنوان در بخش اس.اس.سی.آی.، و ۲ عنوان در بخش ای.اند.اچ.سی.آی. پایگاه دبلیدو.ا.اس. نمایه کرده است.

پایگاه/بخش	دانشگاه تهران	دانشگاه علوم پزشکی تهران	دانشگاه تربیت مدرس	دانشگاه آزاد اسلامی
دبلیدو.ا.اس.	۱۶۶۰	۱۱۵۵	۸۲۵	۱۱۲۶
اس.سی.آی.ای.	۱۶۳۳	۱۱۴۳	۸۱۶	۱۱۱۸
اس.اس.سی.آی.	۷۰	۹۷	۳۰	۳۸
ای.اند.اچ.سی.آی.	۶	۳	۲	-

جدول ۴

مقایسه چهار دانشگاه پیشرو در تولید علم ایران بر اساس نوع مدرک

تنوع مدارک و زبان تولیدات علمی سازمان‌های پیشرو در تولید علم ایران چگونه می‌باشد؟

بیشترین تولیدات علمی سازمان‌های مورد مطالعه در قالب مقاله، چکیده همایش‌ها، و مقالات سمینارها بوده است؛ و پس از آن، نقد و بررسی، نامه سردبیر، و سرمقاله در رده‌های بعدی قرار دارند. یافته‌ها نشان می‌دهد که تعدد قالب‌های دانشگاه تهران بیش از سه سازمان دیگر است. بررسی‌های انجام شده درباره تنوع مدارک نمایه شده نیز نشان می‌دهد که بیشتر تولیدات علمی در قالب مقاله تولید و منتشر می‌شود. از جمله دلایل این وضعیت می‌توان به تسلط، علاقه، و توجه خاص محققان ایرانی به مقاله‌نویسی نسبت به سایر کارهای پژوهشی؛ پژوهش‌محور بودن ماهیت مقاله نسبت به سایر انواع مدارک علمی؛ ناآشنایی پژوهشگران با انواع قالب‌های قابل نمایه در نشریات معتبر بین‌المللی؛ ضعف سیاست‌های علمی و پژوهشی کشور؛ کم‌اهمیت جلوه نمودن ارزش سایر انواع مدارک علمی در آیین‌نامه‌های؛ و تأکید خاص این سیاست‌ها و تأکید خاص این سیاست‌ها بر تعداد محدودی از انواع مدارک علمی اشاره کرد (نوروزی چاکلی، نورمحمدی، ۱۳۸۶). هر چند دلایل فوق در سال ۱۳۸۶ ارائه شده است، در آیین‌نامه ارتقای اعضای هیئت علمی دانشگاه‌ها و مؤسسه‌های آموزش عالی، پژوهشی و فناوری (۱۳۸۷) نیز چندان به مدارک قابل نمایه در پایگاه‌های معتبر اشاره‌ای نشده است.

داده‌ها نشان می‌دهد که دانشگاه آزاد اسلامی تولیدات خود را به ۶ زبان مختلف در پایگاه دبلو.ا.اس. نمایه کرده است که از این حیث در رده اول سازمان‌های مهم در تولید علم ایران قرار گرفته است. دانشگاه علوم پزشکی تهران و دانشگاه تهران هر کدام تولیدات خود را به ۳ زبان و دانشگاه تربیت مدرس نیز تولیدات خود را به ۲ زبان، در پایگاه فوق نمایه کرده‌اند. چنانچه ملاحظه می‌شود بیشتر تولیدات علمی دانشگاه‌های سهیم در تولید علم ایران تولیدات خود را به زبان انگلیسی تولید کرده‌اند. هر چند پژوهش‌ها نیز نشان می‌دهد که بیشتر تولیدات علمی به زبان انگلیسی تولید و منتشر می‌شود (نوروزی چاکلی و نورمحمدی، ۱۳۸۶؛ علیجانی و کرمی، ۱۳۸۷).

همپوشانی بین گروه‌های موضوعی برتر سازمان‌های پیشرو در تولید علم ایران چگونه است؟

۱۰ گروه موضوعی برتر چهار دانشگاه برتر در تولید علم کشور در جدول ۵ نشان داده شده است. اطلاعات مندرج در جدول ۵ نشان می‌دهد که در سه دانشگاه غیرپزشکی، گروه‌های موضوعی شیمی و حوزه‌های وابسته به آن، نسبت به سایر گروه‌ها، در وضعیت بهتری قرار دارند. این سه دانشگاه در بین ده گروه موضوعی برتر خود شباهت اندکی با دانشگاه علوم پزشکی تهران دارند. هر چند بیشترین میزان همکاری دانشگاه علوم پزشکی تهران با دانشگاه تهران می‌باشد، از ده گروه موضوعی برتر، دانشگاه علوم پزشکی تنها با دانشگاه تربیت

مدرس همپوشانی موضوعی ندارد. دانشگاه تهران و دانشگاه آزاد اسلامی در گروه موضوعی Pharmacology and Pharmacy با دانشگاه علوم پزشکی تهران همپوشانی موضوعی دارند. گروه‌های موضوعی شیمی میان‌رشته‌ای، مهندسی برق، و علوم مواد میان‌رشته‌ای بیشترین میزان همپوشانی موضوعی را دارند. چنانچه ملاحظه می‌شود با توجه به ماهیت موضوعی دانشگاه‌های مورد مطالعه، تنها گروه موضوعی که دانشگاه تهران و دانشگاه آزاد اسلامی با دانشگاه علوم پزشکی تهران همپوشانی موضوعی دارد و در حوزه پزشکی قرار گرفته است.

دانشگاه آزاد اسلامی	دانشگاه تربیت مدرس	دانشگاه علوم پزشکی تهران	دانشگاه تهران
CHEMISTRY, MULTIDISCIPLINARY	BIOCHEMISTRY & MOLECULAR BIOLOGY	PHARMACOLOGY & PHARMACY	BIOCHEMISTRY & MOLECULAR BIOLOGY
CRYSTALLOGRAPHY	CHEMISTRY, MULTIDISCIPLINARY	MEDICINE, GENERAL & INTERNAL	MATERIALS SCIENCE, MULTIDISCIPLINARY
CHEMISTRY, ORGANIC	CHEMISTRY, ORGANIC	PEDIATRICS	ENVIRONMENTAL SCIENCES
CHEMISTRY, INORGANIC & NUCLEAR	MATERIALS SCIENCE, MULTIDISCIPLINARY	PUBLIC, ENVIRONMENTAL & OCCUPATIONAL HEALTH	ENGINEERING, ELECTRICAL & ELECTRONIC
MATERIALS SCIENCE, MULTIDISCIPLINARY	CHEMISTRY, PHYSICAL	IMMUNOLOGY	CHEMISTRY, MULTIDISCIPLINARY
VETERINARY SCIENCES	ENGINEERING, CHEMICAL	TOXICOLOGY	PHYSICS, APPLIED
PHARMACOLOGY & PHARMACY	POLYMER SCIENCE	CLINICAL NEUROLOGY	ENGINEERING, CHEMICAL
ENGINEERING, CHEMICAL	ENGINEERING, ELECTRICAL & ELECTRONIC	GASTROENTEROLOGY & HEPATOLOGY	VETERINARY SCIENCES
CHEMISTRY, MEDICINAL	PHYSICS, APPLIED	ALLERGY	PHARMACOLOGY & PHARMACY
ENGINEERING, ELECTRICAL & ELECTRONIC	PHYSICS, CONDENSED MATTER	ONCOLOGY	CHEMISTRY, ANALYTICAL

جدول ۵

میزان همپوشانی بین گروه‌های موضوعی برتر سازمان‌های مؤثر در تولید علم در ایران در سال ۲۰۰۸

مشارکت سازمان‌های پیشرو در تولید علم ایران در سال ۲۰۰۸ با یکدیگر چگونه می‌باشد؟

از جمله رویکردهای متعارف در جامعه دانشگاهی همکاری علمی و تألیف مشترک است. همکاری علمی رامی‌توان بازتاب فعالیت‌ها و رویکردهای جامعه علمی به‌شمار آورد (رحیمی و فتاحی، ۱۳۸۶، ص ۲۴۰-۲۴۱). براین اساس، در جدول ۶ میزان همکاری سازمان‌های مهم در تولید علمی کشور با دیگر سازمان‌های ایرانی مورد بررسی قرار گرفته است. همانگونه که در جدول ۶ مشاهده می‌شود، بیشترین میزان همکاری علمی دانشگاه تهران با دانشگاه علوم پزشکی تهران، دانشگاه آزاد اسلامی، دانشگاه تربیت مدرس، دانشگاه صنعتی شریف، و دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی بوده است. طبق اطلاعات موجود مشاهده می‌شود که هرچند سه سازمان برتر تولید علم ایران با دانشگاه علوم پزشکی تهران دارای همکاری زیادی بوده‌اند، میزان همکاری دانشگاه علوم پزشکی تهران با دانشگاه‌های هم‌سنخ خود، یعنی علوم پزشکی، بیشتر بوده است. اطلاعات بیشتر درباره میزان همکاری سایر مؤسسات برتر در جدول ۶ نشان داده شده است. در این جدول، اعداد داخل پرانتز تعداد تولیداتی است که سازمان‌ها با همکاری یکدیگر ارائه کرده‌اند. اما با نگاهی به میزان همکاری و تعداد تولیدات علمی سازمان‌های فوق می‌توان به این نتیجه رسید که ارتباط مستقیمی میان دانشگاه‌های برتر در تولید علم کشور و میزان همکاری آنها با یکدیگر وجود دارد. به این معنی که هرچه تولیدات علمی سازمان‌ها بیشتر باشد، میزان همکاری آنها نیز با یکدیگر افزایش خواهد یافت. همچنین، به نظر می‌رسد که با توجه به داده‌های مندرج در جدول ۶، گروه‌های موضوعی سه دانشگاه غیرپزشکی نزدیکی بیشتری به یکدیگر دارند. برای مثال، از میان ده گروه موضوعی برتر دانشگاه‌های مورد مطالعه، بیشتر آنها به شیمی و حوزه‌های وابسته به آن تعلق دارد. بنابراین، می‌توان چنین نتیجه گرفت که بیشتر بودن میزان همکاری سه دانشگاه فوق به دلیل بالا بودن تولیدات آنها در گروه‌های موضوعی مشابه است.

با جست‌وجوی صورت گرفته درباره میزان همکاری چهار سازمان پیشرو در تولید علم در کشور، مشخص شد که میزان همکاری نویسندگان دانشگاه تهران در سال ۲۰۰۸ با ۷۵۴ سازمان دیگر، اعم از دانشگاه‌ها، مراکز تحقیقاتی، و مانند آن بوده است. دانشگاه آزاد اسلامی با ۷۱۴ سازمان، دانشگاه علوم پزشکی تهران با ۵۷۸ سازمان، و دانشگاه تربیت مدرس نیز با ۳۶۳ سازمان دیگر در تولید علم خود همکاری داشته‌اند.

دانشگاه آزاد اسلامی (۱۱۲۶)	دانشگاه تربیت مدرس (۸۲۵)	دانشگاه علوم پزشکی تهران (۱۱۵۵)	دانشگاه تهران (۱۶۶۰)	سازمان‌های همکار
تهران (۱۴۱)	تهران (۵۶)	تهران (۱۰۹)	پزشکی تهران (۱۰۸)	
پزشکی تهران (۶۹)	آزاد اسلامی (۳۵)	پزشکی شهید بهشتی (۷۰)	آزاد اسلامی (۱۰۱)	
تربیت مدرس (۵۰)	پزشکی تهران (۲۱)	پزشکی ایران (۵۵)	تربیت مدرس (۷۶)	
شهید بهشتی (۴۶)	پزشکی ایران (۱۳)	آزاد اسلامی (۴۰)	صنعتی شریف (۴۴)	
صنعتی شریف (۴۴)	پزشکی شهید بهشتی (۱۱)	پزشکی شیراز (۳۳)	پزشکی شهید بهشتی (۳۱)	

جدول ۶

میزان مشارکت سازمان‌های
پیشرو در تولید علم در
ایران در سال ۲۰۰۸

بحث، نتیجه‌گیری، و پیشنهادات

یافته‌ها نشان می‌دهد که تولیدات علمی ایران در سال ۲۰۰۸ نسبت به سال ۲۰۰۷ از رشدی معادل ۴۹/۷۵ درصد برخوردار بوده است. بیشتر تولیدات علمی ایران در این سال به زبان انگلیسی و در قالب مقاله تولید و نمایه شده است. دانشگاه تهران، دانشگاه علوم پزشکی تهران، دانشگاه تربیت مدرس، و دانشگاه آزاد اسلامی بیشترین سهم را در نشر تولیدات علمی ایران در این سال داشته‌اند. این چهار سازمان، در مجموع، بیش از ۳۲ درصد از تولیدات علمی ایران را به خود اختصاص داده‌اند. بیشتر تولیدات علمی ۴ سازمان پیشرو در تولید علمی کشور نیز در قالب مقاله و به زبان انگلیسی تولید و منتشر شده است.

نام‌های نمایه شده مؤسسات سهمیم و مؤثر در تولید علم در ایران، به جز دانشگاه تهران، در سال ۲۰۰۸ در پایگاه دلیو.ا.اس. از وضعیت مطلوبی برخوردار نیست. دانشگاه علوم پزشکی تهران، دانشگاه تربیت مدرس و مجموعه دانشگاه آزاد اسلامی نیز از تعدد نامی زیادی برخوردارند، به طوری که تعدد نام‌های وابسته به مجموعه دانشگاه آزاد اسلامی بسیار زیاد است. در میان سازمان‌های ایرانی، با توجه به اینکه دانشگاه آزاد اسلامی و پیام‌نور به عنوان «مجموعه» در نظر گرفته می‌شوند از تعدد نامی بیشتری برخوردارند و تولیدات آنها نیز به صورت دقیق مشخص نخواهد بود، مگر در صورتی که مستندسازی به صورت دقیق صورت پذیرد.

یافته‌ها نشان داد که تولیدات علمی دانشگاه آزاد اسلامی با توجه به بازبانی نام‌های متفاوت آنها، بیش از ۶۵ درصد رشد داشته است، به طوری که تولیدات این مجموعه دانشگاهی از ۷۹۳ عنوان - بدون مستندسازی - به ۱۱۲۶ عنوان با - مستندسازی نام‌های

متفاوت واحدهای دانشگاهی آزاد اسلامی - رسیده است. در حالی که سه دانشگاه مورد بررسی دیگر تغییر اندکی در تولیدات علمی آنها با بازبایی نام‌های متفاوت آنها صورت پذیرفته است. گروه‌های موضوعی برتر سازمان‌های مورد بررسی نشان داد که دانشگاه‌های علوم پزشکی تهران، دانشگاه تهران، و دانشگاه آزاد اسلامی در گروه موضوعی *Pharmacology and Pharmacy* دارای همپوشانی می‌باشند. از نظر وضعیت میزان همکاری و مشارکت در تولید علمی نیز سه دانشگاه فوق همکاری بیشتری در نشر تولیدات علمی یکدیگر داشته‌اند. می‌توان نتیجه گرفت که همپوشانی موضوعی فوق می‌تواند نقش مهمی در میزان مشارکت نویسندگان این سازمان‌ها با یکدیگر داشته باشد. با نگاهی به سازمان‌های سهم در تولید علم ایران متوجه خواهیم شد، که در صورتی می‌توان تولیدات علمی دانشگاه آزاد اسلامی را هم‌ردیف دانشگاه‌های تابعه وزارت علوم رتبه‌بندی کرد که از وزن یکسانی برخوردار باشد. با توجه به مطالب فوق، و همانطور که پیش‌تر نیز اشاره شد، می‌توان دانشگاه آزاد اسلامی واحد اراک را با دانشگاه‌های تابعه وزارت علوم، تحقیقات و فناوری؛ وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و سایر مؤسسات در نظر گرفت. اما باید توجه داشت هر چند بیشترین تولیدات دانشگاه آزاد اسلامی با نام‌های سازمانی نمایه شده است که نشان‌دهنده یک واحد خاصی از دانشگاه آزاد نیستند و به مجموعه این دانشگاه اشاره دارند، اما آنچه مسلم است اینکه این تعداد تولید علمی در صورتی که به واحدهای تابعه تفکیک شود قطعاً تأثیر بسیار مثبتی در تعداد تولیدات علمی واحدهای دانشگاه آزاد اسلامی خواهد داشت.

بنابراین، اگر بخواهیم دانشگاه آزاد اسلامی واحد اراک را با دانشگاه هم‌وزن خود در وزارت علوم و یا وزارت بهداشت و درمان مورد بررسی قرار دهیم. طبق تعداد تولیدات نمایه شده در پایگاه دبلو.آ.اس. بیمارستان نمازی شیراز و دانشگاه صنعتی شیراز هر کدام با ۲۴ عنوان تولید علمی هم‌ردیف دانشگاه آزاد اسلامی واحد اراک قرار خواهد گرفت. با یکپارچه نمودن نام‌های متفاوت این دو سازمان، بیمارستان نمازی، به دلیل تعدد نامی خود از قبیل NEMAZEE HOSP, NEMAZI HOSP, NAMAZEE HOSP, NAMAZI HOSP, NAMAZI HOP و NEMAZI UNIV HOSP تعداد ۵۶ عنوان تولید علمی خواهد شد که به این ترتیب در رده‌ای به مراتب بهتر از دانشگاه صنعتی شیراز و دانشگاه آزاد اسلامی واحد اراک قرار خواهد گرفت. اما دانشگاه صنعتی شیراز تنها با نام SHIRAZ UNIV TECHNOL نمایه شده و دارای ۲۴ عنوان تولید علمی می‌باشد. بنابراین، اگر قرار است واحدهای دانشگاه آزاد اسلامی هم‌ردیف دانشگاه‌های تحت پوشش وزارت علوم یا وزارت بهداشت و درمان قرار گیرد، می‌تواند هم‌ردیف دانشگاه صنعتی شیراز و یا بیمارستان امام خمینی قرار بگیرد. سازمان‌های فوق در سال ۲۰۰۷ به ترتیب دارای ۱۶ و ۱۲ عنوان تولید علمی بوده‌اند که به ترتیب در رده‌های ۸۱ و ۸۵

مؤسسات ایرانی قرار داشته‌اند (نورزی چاکلی و نورمحمدی، ۱۳۸۶، ص ۵۵).
 مسئولان دانشگاه آزاد اسلامی نیز خود به مجموعه دانشگاه آزاد اسلامی اشاره دارند. برای مثال و به نقل از معاون پژوهشی دانشگاه آزاد اسلامی اشاره شده است که به‌عنوان نمونه دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران شمال تنها به‌صورت Islamic Azad University – North Tehran Branch نوشته شود و ذکر سایر شکل‌های مختلف نادرست می‌باشد. تنها در این صورت نویسندگان دانشگاه آزاد اسلامی از حق امتیاز کارهای پژوهشی برخوردار خواهند شد که تولیدات خود را تنها در قالب فوق که به‌عنوان نمونه نشان شده است، ارائه دهند (تقی‌زاده و وزیری، ۱۳۸۸). طبق بخشنامه فوق، تولیدات واحدهای مختلف دانشگاه آزاد اسلامی نیز به‌عنوان تولیدات علمی مجموعه دانشگاه آزاد اسلامی محسوب شده و بر این اساس، امکان تفکیک تولیدات علمی واحدهای مختلف این دانشگاه وجود ندارد. به‌نظر می‌رسد که مسئولان دانشگاه آزاد اسلامی واحدهای تابعه خود را شعبه محسوب نموده و مجموعه آنها را به‌عنوان یک واحد به حساب می‌آورند.

بنابراین پیشنهاد می‌گردد:

۱. تمامی نویسندگانی ایرانی از نام واحدی برای خود و همچنین سازمانی که در آن به فعالیت مشغول‌اند استفاده کنند. از همین رو، بهتر است مسئولان سازمان‌ها و دانشگاه‌های ایرانی، نام سازمانی واحد و استاندارد خود را به‌صورت دقیق و مستند به نویسندگان و اعضای هیئت علمی خود اعلام نمایند و تأکید شود که خود نویسندگان و اعضای هیئت علمی نیز از نام واحدی جهت نشر تولیدات خود استفاده نمایند. با رعایت موارد فوق ارزیابی وضعیت تولیدات علمی سازمان‌ها به‌صورت بهتری انجام می‌پذیرد.
۲. با توجه به عدم آگاهی برخی مسئولان سازمان‌های ایرانی سهم در تولید علم در کشور درباره انواع مدارک و زبان‌های قابل نمایه در پایگاه دلیو.آس. پیشنهاد می‌گردد کارگاه‌های آموزشی درباره فلسفه وجودی پایگاه دلیو.آس. و نقش آن در بررسی تولیدات علمی کشورها در سطح بین‌المللی به نحو مقتضی و مناسب با توجه به موارد و شاخص‌های علم‌سنجی ارائه گردد.
۳. کارگاه‌های آموزشی نگارش تولیدات علمی در پایگاه‌های بین‌المللی خصوصاً پایگاه دلیو.آس. مؤسسه اطلاعات علمی نیز می‌تواند از جمله عوامل مؤثر در بالا بردن تولیدات علمی سازمان‌های دانشگاهی و کشور باشد.
۴. همچنین پیشنهاد می‌شود مجموعه دانشگاه آزاد اسلامی و پیام نور نیز ترتیبی اتخاذ نمایند تا تولیدات علمی واحدهای دانشگاهی آنها به‌صورت دقیق و مشخص قابل‌بازایی

باشد. در این زمینه پیشنهاد می‌گردد علاوه بر نام دانشگاه آزاد اسلامی، واحد تابعه دانشگاه آزاد و پیام‌نور نیز مشخص شود تا تولیدات آنها هم با نام مجموعه دانشگاه آزاد اسلامی و دانشگاه پیام‌نور و هم واحدهای تابعه این دو دانشگاه قابل بازیابی باشد (تقی‌زاده و وزیری، ۱۳۸۸، ص ۷۰-۷۲).

منابع

- آیین‌نامه ارتقای مرتبه اعضای هیئت علمی دانشگاه‌ها و مؤسسه‌های آموزش عالی، پژوهشی و فناوری (مصوب ۱۳۸۷/۸/۱۸). از: <http://www.ut.ac.ir/Files/ertegha.pdf>
- ابراهیمی، سعیده (۱۳۸۶). «مطالعه میزان حضور مؤسسات علمی و پژوهشی ایران در تحقیقات بین‌المللی (پایگاه آی.اس.آی. WEB OF SCIENC) بر مبنای شاخص‌های کمی و کیفی علم‌سنجی در سال‌های ۲۰۰۷-۱۹۹۷». پایان‌نامه کارشناسی ارشد کتابداری و اطلاع‌رسانی، دانشکده علوم تربیتی و روان‌شناسی دانشگاه شیراز.
- تقی‌زاده، علی؛ وزیری، اسماعیل (۱۳۸۸). «تحلیلی بر وضعیت تولیدات علمی دانشگاه آزاد اسلامی از ابتدا تاکنون و سهم علمی این دانشگاه در تولیدات علمی کشور بر اساس آمار پایگاه مؤسسه اطلاعات علمی (آی.اس.آی.)». طرح مصوب دانشگاه آزاد اسلامی واحد شیراز.
- رحیمی، ماریه؛ فتاحی، رحمت‌الله (۱۳۸۶). «همکاری علمی و تولید اطلاعات: نگاهی به مفاهیم و الگوهای رایج در تولید علمی مشترک». فصلنامه کتاب، ۱۸ (۳): ۲۳۵-۲۴۸.
- زلفی‌گل، محمدعلی؛ شیرینی، مرتضی؛ کیانی بختیاری، ابوالفضل (۱۳۸۶). «اهمیت رعایت اصول نمایه‌سازی در مستندات علمی». رهیافت، ۳۹: ۳۷-۴۶.
- صبوری، علی‌اکبر (۱۳۸۷). «تولید علم ایران در سال ۲۰۰۷». رهیافت، ۴۱: ۳۵-۴۰.
- علیچانی، رحیم؛ کرمی، نورالله (۱۳۸۹). «بررسی وضعیت و ضریب تأثیر مجلات علمی کشورهای مسلمان در پایگاه اطلاعاتی آی.اس.آی. یک مطالعه کتاب‌سنجی». فصلنامه علوم و فناوری اطلاعات، ۲۵ (۴).
- نوروزی چاکلی، عبدالرضا؛ حسن‌زاده، محمد؛ نورمحمدی، حمزه‌علی (۱۳۸۷). «تحلیلی بر اشاعه دانش ایران در جهان (۱۹۹۳ تا ۲۰۰۷)». تهران: مرکز تحقیقات سیاست علمی کشور.
- نوروزی چاکلی، عبدالرضا؛ نورمحمدی، حمزه‌علی (۱۳۸۶). «وضعیت تولیدات علمی ایران و کشورهای منطقه در سال ۲۰۰۵ و ۲۰۰۶ بر اساس آمار مؤسسه اطلاعات علمی (آی.اس.آی.)». تهران: مرکز تحقیقات سیاست علمی کشور.

García-Zorita, Carlos; et al. (2006). "Institutional addresses in the web of science: The effects on scientific evaluation". *Journal of Information Science*, 32(4): 378-383.

Thomson Scientific (2008). "Web of Science". from: <http://scientific.thomson.com/products/wos/>